

УДК 351.858:316.66

DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.24.2019.198729>

Гук Оксана Іванівна

кандидат філософських наук, доцент,

докторант Львівського регіонального інституту державного управління

Національної академії державного управління при Президенті України

ORCID: 0000-0002-3351-6324

email: oskalych.hook@gmail.com

ПРІОРИТЕТНИЙ ВПЛИВ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЧИННИКІВ НА РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Проаналізовано основні чинники впливу у системі соціальних детермінант. Доведено, що пріоритетними за силою впливу на розвиток публічного управління є соціокультурні чинники. Розроблено авторську модель соціокультурної матриці відповідно до синергетичної моделі розвитку суспільства як відкритої системи. Обґрунтовано вагомість таких соціокультурних чинників на розвиток публічного управління: історичний чинник, ментальність, колективна пам'ять, національно-культурна ідентичність; світогляд із ціннісною системою координат, громадянська культура, економічна активність, соціальний капітал.

Ключові слова: публічне управління; розвиток; соціокультурні чинники; ментальність; колективна пам'ять; національно-культурна ідентичність; світогляд; громадянська культура; економічна активність; соціальний капітал.

Постановка проблеми. Сучасне українське суспільство переживає важливий період оновлення всіх сфер свого життя і потребує вироблення насамперед чітких стратегічних підходів у цьому напрямку. Публічне управління посідає одне з найважливіших місць у соціальній системі і потребує не просто якісного оновлення, а власне становлення у його орієнтації на кращі зразки країн розвинутої демократії. Задеклароване Українською державою прагнення приєднатися до загальноєвропейського простору не тільки в географічному, а й, що набагато важливіше, політико-правовому аспекті вимагає визначення основної стратегії розвитку країни. А це потребує, насамперед, детального осмислення наявної ситуації та скрупульозного аналізу основних чинників цього розвитку.

Неможливо визначити єдину детермінанту розвитку людського суспільства. У системі гуманітарних наук виділяють різноманітні концепції щодо визначальних чинників суспільного розвитку, однак, на нашу думку, пріоритетне місце у формуванні нової системи соціальних відносин, насамперед публічного управління, займають соціокультурні чинники. Ця проблема набуває дедалі більшого значення і потребує серйозних соціально-емпіричних досліджень та їх скрупульозного наукового аналізу і

осмислення. Стаття є спробою автора обґрунтувати вагомість поставленої проблематики та розглянути її найважливіші аспекти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню закономірностей, принципів і чинників вибору, які характерні для управлінських процесів, зокрема публічного управління, присвячені численні роботи сучасних українських науковців, зокрема таких, як: В. Атаманчук, Е. Афонін, В. Бакуменко, В. Князєв, Ю. Ковбасюк, А. Колодій, А. Ліпенцев, П. Петровський, Ю. Сурмін. До питання важливості, навіть пріоритетності, впливу соціокультурних чинників на всі процеси розвитку суспільного життя зверталися такі відомі мислителі, як: М. Вебер, П. Сорокін, М. Крозьє, П. Бурдьє, М. Гальбваск, Г. Гофстеде. Саме їхні ідеї наштовхнули нас на припущення, що саме соціокультурні чинники є пріоритетними за силою свого впливу на розвиток публічного управління.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження основних аспектів розвитку такого важливого його структурного елементу, як публічне управління, є непростим в силу низки причин. По-перше, наука публічне управління – нова галузь у спектрі гуманітарного циклу української науки; вона не просто є міждисциплінарною, а є новою в силу тих кардинальних змін, які відбуваються у посттоталітарному суспільстві. По-друге, більшість науково-теоретичних розробок за всі роки незалежності проводилося у межах наукової галузі під назвою “Державне управління”, яка успадкувала всі теоретико-методологічні установки радянської науки. Її основним завданням було утвердження і зміцнення стабільності управлінської системи, яка по своїй суті була тоталітарно-авторитарною і базувалася на основних засадах діалектико-історичного матеріалізму, вчення К. Маркса про соціально-економічні формації та класову боротьбу. Очевидно, що визначальними чинниками розвитку суспільства, відповідно до цих ідей, були соціально-економічні. Натомість проблемам взаємозв'язку соціуму та культури, а також впливу соціокультурних чинників на управлінські процеси не приділялася достатня увага у вітчизняній науці. Тому метою статті є обґрунтування пріоритетної ролі саме соціокультурних чинників на процес розвитку публічного управління в Україні.

Виклад основного матеріалу. Система публічного управління перебуває у постійному розвитку, тобто у постійній зміні. Будучи складовою частиною суспільства як відкритої соціальної системи, вона вимагає з'ясування питання причин, умов, рушійних сил цього процесу, які передаються різними науковими термінами, такими як фактор, чинник, детермінанта. По суті, вони є синонімами, однак поняття “чинник”, відповідно до Тлумачного словника української мови та Філософського енциклопедичного словника, має власне українське походження, бо вважається похідним від понять “чинити”, “діяти”, тобто це умова і рушійна сила будь-якого процесу. Саме тому вважаємо за доцільне використовувати саме його при розгляді проблеми рушійних сил розвитку такої важливої складової соціальної системи, як публічне управління.

Сучасне розуміння управлінських процесів і утвердження публічного управління не лише за формою, а й за змістом пов'язане з переходом від “державоцентризму” до “людиноцентризму”. З огляду на це, головним критерієм ефективності публічного управління має бути рівень суспільного розвитку в людському вимірі, що може забезпечити практичне втілення концепції доброго врядування (“good governance”).

Очевидно, що цей складний трансформаційний процес вимагає вагомих соціальних перетворень і залежить від багатьох чинників, що мають як особистісне, так і загальносоціальне спрямування, впливають із логіки внутрішнього розвитку суспільства і, водночас, залежать від світових глобалізаційних процесів. Однак, слідом за дослідником П. Петровським, ми стверджуємо, що проблема детермінації всієї державно-управлінської діяльності ускладнюється тим, що ми повинні розробляти не просто теоретичні основи науки, а й дотримуватися ключової позиції про пріоритетність й реальну можливість втілення цих ідей у практичній діяльності [1]. Це означає, що реалістичне ставлення до управлінських процесів передбачає відповідальний науковий підхід до виокремлення системи чинників за пріоритетністю їхнього впливу на публічне управління в світлі сучасних розробок із урахуванням методологічного синергетичного підходу.

Існує низка чинників впливу на розвиток суспільства та управлінську систему. Класичний детермінізм, зокрема у радянському варіанті марксистської філософії, рушійною силою будь-яких суспільних явищ визначав соціально-економічні чинники. Натомість, М. Вебер, критикуючи цей підхід, у своїй відомій праці “Протестантська етика і дух капіталізму” відстоює думку, що основою розвитку як економічної, так і політичної сфери суспільства є саме культурний чинник, сформований релігійним ціннісним ядром протестантської етики. Не випадково він надзвичайно велику увагу приділяє характеристиці такого важливого поняття, як “дух капіталізму”, аналізуючи сучасну йому економічну систему і ті морально-етичні та культурно-соціальні феномени, які її сформували [2]. У цьому питанні ми абсолютно погоджуємося з М. Вебером, вважаючи, що основою всієї економічної активності людини є, насамперед, такі соціокультурні феномени, як: мотиваційний чинник, економічна ментальність, дух підприємництва, ініціативність. Вони закладають основи всієї господарської діяльності суспільства і сприяють її прогресивному поступу.

Близькими до веберівської традиції осмислення проблем суспільного розвитку є ідеї відомого французького соціолога ХХ ст. М. Крзье. У своїй соціальній теорії він робить акцент на людських аспектах, визначаючи суспільство як систему людських взаємовідносин. Окрему увагу він приділяє проблемі реформування системи управління, визначаючи це нелегкою справою. Тому обґрунтовує необхідність застосування нового підходу до використання людських ресурсів через “обережну” стратегію “навчання” індивідів новій поведінці і новим моделям взаємин у соціальному просторі [3]. Змінити управлінську систему можна лише через підвищення

рівня культури загалом суспільства, що дасть змогу успішного впровадження інноваційних структур. Очевидно, що цей процес є дуже тривалим, але його успіх залежить, насамперед, від розвитку людських духовних сил і здібностей, на чому й робить дослідник основний акцент.

Тут ми можемо також провести паралель із ідеями відомого українського мислителя І. Франка, який приділяв значну увагу проблемі загального поступу українського суспільства і, насамперед, самоорганізації на рівні громади. Він наголошував на тому, що суспільна самореалізація українців є абсолютно необхідною в контексті загального розвитку людської цивілізації, але при цьому вона становить невід'ємну, “органічну”, “натуральну” складову процесу “емансипації людської одиниці” [4]. Без індивідуального розвитку і зростання саме в сенсі духовному є неможливим загальний соціокультурний розвиток і будь-які прояви соціальної взаємодії та самоорганізації, а отже і публічного управління.

У цьому аспекті доцільно використовувати поняття “соціокультурна сфера”, “соціокультурний простір”, “соціокультурна динаміка”, введені у науковий обіг відомим соціологом П. Сорокіним як складові його інтегральної соціокультурної системи. Важливим є усвідомлення глибинного сенсу всіх цих явищ соціокультурного спрямування. Сам П. Сорокін наголошує, що вони не вимагають пояснення з огляду на психологічні характеристики своїх членів, а навіть навпаки, “психологічні характеристики повинні пояснюватися з точки зору властивостей соціокультурної взаємодії, в матрицю якої вони закладені” [5]. Тобто, структурні та динамічні властивості соціальної системи не є простою сумою окремих індивідів. Взаємодія змінює їх біологічні і психологічні характеристики та виробляє соціокультурну реальність, тобто дослідник розглядає суспільство і культуру як один феномен, через призму якого потрібно досліджувати всі форми життєдіяльності людини.

Схожу позицію займає також П. Бурдьє – відомий дослідник соціального простору чи так званого соціального поля. Соціальний простір у нього є своєрідним ансамблем різного типу полів, зокрема політичних, релігійних, економічних, культурних, етнічних, які живуть за своїми власними законами. Він трактує простір як поле сил, а точніше – “сукупність об'єктивних відносин сил, які нав'язуються всім, хто входить до нього і котрі не зводяться до намірів індивідуальних агентів, рівно як і до їх взаємодії” [6]. По суті, це поняття перегукується із соціокультурним простором П. Сорокіна з акцентом унікальності й об'єктивності самого процесу взаємодії. Очевидно, що П. Бурдьє при цьому пропонує свій варіант класичної структури соціальної системи, в якій традиційно виділяють три сфери: економічну, політичну і духовну, які насправді тісно взаємопереплетені.

Питання структури соціальної системи напряму пов'язано з проблемою визначення основних чинників розвитку як системи загалом, так і окремо взятої її складової, в цьому випадку – це публічне управління. Ми

обґрунтували свою позицію з приводу соціально-економічних чинників, визначаючи їх похідними від соціально-культурних. Щодо класичної системи політичних чинників, то вони пов'язані, з одного боку, з процесами отримання, утримання, передачі влади, боротьби за неї, а з іншого – з розробкою і реалізацією державної політики. Аналіз та врахування впливу політичного чинника на процес розвитку публічного управління, формування та розвиток, відповідно до нового наукового напрямку, є важливими і актуальними для розуміння найширшого спектру соціокультурної системи та соціокультурної динаміки. Адже його основою є такі соціокультурні процеси, як: довіра громадян до влади, політична активність, відповідальність держаних та місцевих органів влади, діяльність і рівень розвитку громадянського суспільства, верховенство права, рівень свободи та справедливості у суспільстві, рівень громадянської культури. Саме під їхнім впливом і формується система публічного управління в її горизонтальному (мережевому) вимірі.

У процесах соціальної взаємодії надзвичайно важливу роль відіграє такий чинник, як соціальний капітал. П. Бурд'є, який власне ввів це поняття у науковий обіг, визначає його як систему існуючих соціальних взаємозв'язків. Водночас він наголошує, що основною рушійною силою економічного розвитку є людський ресурс, а рівень освіти і культурний розвиток загалом є визначальними чинниками всіх процесів соціальної динаміки, зокрема економічної та політичної підсистем. Тому найвагомішою складовою соціального капіталу у нього є капітал культурний. Саме через культурний капітал можна реалізувати основну ціль реформування сучасної системи управління – перехід від складної вертикальної структури до простих організацій, які складаються з горизонтальної мережі автономних самокерованих спільнот. Влада визначається мірою володіння капіталом, але капітал може бути різним. Місце, де з'єднуються різні поля і капітали, соціолог називає полем влади – це та точка, в якій стикаються агенти, які займають домінуюче положення в різних полях, це “поле боротьби за владу між володарями різних форм влади” [7]. Тобто, дослідник демонструє єдність і взаємозалежність таких важливих понять, як влада та політичні відносини; капітал і економічні відносини з поняттям “культура” у найширшому її сенсі, що об'єднує всі знання, вміння і систему цінностей, вироблених певним суспільством.

Отже, і процес економічного розвитку, що базується на діяльності людини як активної істоти, творця культури, і процес політичного розвитку, оскільки передбачає розгляд проблеми політичної активності, формування політичних інституцій, правової системи та цілісної системи управління цим суспільством, за своєю глибинною сутністю є складовими соціокультурних явищ та процесів.

Таким чином, для з'ясування всіх глибинних чинників, що впливають на розвиток публічного управління, потрібно зануритися в найглибший рівень, найглибший зріз у структурі поняття “культура суспільства”, що

містить систему цінностей, яка настільки глибоко вкоренилася у людській свідомості, що стала невід'ємним атрибутом людської сутності.

Соціальне буття і процеси формування культури перебувають у діалектичній єдності. Свідченням цієї єдності є наявність у культурі соціальних детермінант. Серед основних чинників, які впливають на її розвиток, є спадковість, тобто зв'язок поколінь. Вплив культури на її майбутній розвиток розглядається дослідниками, як один із “внутрішніх механізмів культурної динаміки”. Без цього неможливий культурний розвиток та формування національної культури.

Насамперед доцільно зауважити, що поняття “культура” ми трактуємо як унікальний феномен, що загалом охоплює всю життєдіяльність людини і всю систему людських взаємовідносин. Культура є своєрідним механізмом, вбудованим в інформаційний процес і здійснює вироблення та трансляцію соціально значимої інформації. Іншими словами, продуктом культури є соціальна інформація, яка виробляється і зберігається в суспільстві за допомогою знакових засобів. Тобто, за словами відомого голландського дослідника Г. Гофстеде, є програмним забезпеченням розуму (*Software of the Mind*) [8]. І хоча людська поведінка лише частково обумовлена її психічними програмами, особа має базову здатність відхилятися від них і реагувати іншим чином: новим, творчим, руйнівним чи несподіваним. Проте культура завжди була колективним явищем, розподіляючись між людьми, які живуть або жили в одному соціальному середовищі. Вона складається з неписаних правил соціальної гри. Тобто це колективне програмування розуму, що відрізняє членів однієї групи чи категорії людей від інших. Окрім того, кожна окрема спільнота володіє здатністю до збереження своєї самобутньої культури через покоління наступників, незважаючи на різноманітні та численні сили змін, бо глибші шари залишаються стабільними, а саме вони є основним ядром цієї самобутності.

І саме тому соціокультурні чинники відіграють провідну роль у загальному впливі на розвиток суспільства і управлінської системи зокрема. Перед нами постає завдання їхньої класифікації.

Приховані в соціосвідомих індивідів і суспільства культурні якості виявляються у всіх досягненнях людської цивілізації і формують у комплексі соціокультурний простір, якому притаманна власна оригінальна ментальність, власна система знань, релігійних вірувань, власний світогляд і своя унікальна система цінностей. Саме тому ціннісний чинник, на нашу думку, є не просто найвагомішим у системі соціокультурних чинників, що впливають на розвиток публічного управління. Ціннісний чинник є таким смисловим ядром у соціокультурному просторі, що саме його сучасні дослідники визначають ключовим критерієм у будь-якій класифікації.

Дедалі більшого поширення в сучасному світі набувають емпіричні дослідження проблеми цінностей та ціннісних очікувань, які є смисловим ядром кожного окремого культурного організму. Серед таких емпіричних досліджень одним із найпопулярніших й найефективніших на сьогодні

вважаються крос-культурні дослідження в напрямку процесу глобалізації людства загалом та кожної країни окремо.

Два головних завдання крос-культурного дослідження чітко сформулював дослідник Е. Аронсон. Перша ціль полягає у тому, щоб з'ясувати, наскільки певний психологічний феномен чи процес вважається всезагальним і його можна застосувати для пояснення поведінки і розуміння функціонування психіки всіх людей на планеті. Друга ціль полягає у пошуку відмінностей між людьми, які належать різним культурам, і перевірці того, як культура впливає на основні психічні явища і процеси [9]. Враховуючи ці важливі завдання, такі відомі дослідники, як Ш. Шварц, Г. Гофстеде, Р. Інглегарт розробили оригінальні практичні методики, на основі яких у сучасному світі в умовах глобалізаційного розвитку проводяться порівняльні дослідження на визначення ціннісної системи координат у різних країнах. А це, своєю чергою, дає змогу робити припущення стосовно економічного та політичного розвитку цих країн, так само як і розвитку публічного управління.

Узагальнення доробку всіх вищезгаданих дослідників дало змогу нам сформувати власну класифікацію основних соціокультурних чинників, що впливають на розвиток публічного управління на сучасному етапі. На нашу думку, основою будь-яких процесів певного суспільства є, насамперед, історичний чинник. Розуміння всієї складної соціальної системи на сучасному етапі існування Української держави та системи публічного управління зокрема є неможливим без глибокого історичного екскурсу та аналізу процесів державотворення в минулому, процесів становлення та формування суспільної свідомості. Однак доцільно наголосити на тому, що правдивий історичний аналіз полягає не просто у констатації історичних фактів, а вимагає детального переосмислення ключових ідей, базових цінностей, які мають визначальний вплив формування всієї складної системи соціальної взаємодії сучасних суспільств. Саме тому історичний чинник – це потужний соціокультурний фактор розвитку публічного управління.

Наступні три чинники в нашій класифікації настільки взаємопереплетені, що ми вважаємо за доцільне об'єднати їх в певну підгрупу під назвою “соціально-психологічна база публічного управління”. Однак вони належать до когорти соціокультурних чинників, оскільки ми дотримуємося позиції П. Сорокіна, що психологічні характеристики є складовою загальної соціокультурної матриці суспільства. По суті, це заглиблення в шари колективного несвідомого нації, аналіз якого є надзвичайно важливим для усвідомлення специфіки ціннісного ядра культури, на якій і виросло конкретне суспільство та сформувалася власна оригінальна система соціальних відносин.

Основними складовими цієї соціально-психологічної бази ми визначили три компоненти: 1) ментальність; 2) колективна пам'ять; 3) національно-культурна ідентичність.

Ментальність – це особливий спосіб мислення, притаманний певній спільноті, не завжди усвідомлюваний; це система цінностей, якою живуть, але яка не прописана (тобто вони є глибинною основою досвіду співжиття певної спільноти). Формується вона, насамперед, як складова психологічної бази соціального буття людини конкретної культури. Йдеться про можливість людської свідомості сприймати світ у певних межах, своєрідній матриці, на якій формується система цінностей, манера поведінки, спосіб сприйняття світу й інші важливі складові соціокультурної надсистеми.

Колективну пам'ять ми визначаємо за дослідником М. Гальббаксом як активне минуле, що формує нашу ідентичність. Процес, завдяки якому індивідуальні спогади інтегруються у колективну пам'ять, дослідник пов'язує із традицією, яка зберігає, закріплює чи модифікує соціальні межі: “наше індивідуальне мислення є здатним пам'ятати тільки тому, що перебуває у цих, соціальних рамках і бере участь у колективній пам'яті” [10]. “Соціальними рамками” автор вважає цілу систему суспільних цінностей, традицій, ідеалів, які окреслюють межі світогляду людини відповідно до соціальної групи, з якою вона себе ідентифікує.

Культурно-національна ідентичність, формуючись у певному соціокультурному середовищі у конкретному просторово-часовому континуумі, ґрунтується на свідомому виборі і залежить від раціонального усвідомлення окремою особою, етнічною групою, нацією спільних історичних, політичних, громадянських цінностей.

Ця група чинників, що становить соціально-психологічну базу соціокультурної матриці, впливає безпосередньо на формування світогляду суспільства, що є вже на вищому, видимому рівні, визначальним соціокультурним чинником, бо його основою є певна система ціннісних координат. Система цінностей, що закладається в ході історичного розвитку та глибинних психологічних процесів, є основою національно-культурної ідентичності та основним проявом ментальності, пронизуючи визначальним вектором колективної пам'яті глибинні пласти психіки і закладаючи основи світогляду суспільства. Саме через ціннісний компонент світогляду закладається громадянська культура суспільства, проявляється специфіка економічної активності та формується соціальний капітал, які в комплексі соціальної взаємодії впливають безпосередньо на систему публічного управління, визначаючи його якість, тобто є основними соціокультурними чинниками його розвитку вже безпосередньо на функціональному рівні. Очевидно, що ця взаємодія потребує детальнішого і системнішого аналізу, що буде предметом наших подальших наукових розвідок.

Висновки і перспективи подальших розвідок.

1. Розкрито актуальність проблематики в контексті вирішення важливого стратегічного завдання, що стоїть перед українським суспільством – переходу від вертикальної ієрархії до горизонтальної мережі управління, що формується в автономних самокерованих спільнотах.

2. Обґрунтовано доцільність виокремлення системи чинників за пріоритетністю їхнього впливу на публічне управління в світлі сучасних розробок із урахуванням методологічного синергетичного підходу.

3. Проведено порівняльний аналіз основних чинників у системі детермінант публічного управління з їх змістовою характеристикою і доведено, що їх можна об'єднати під загальною назвою “соціокультурні чинники”.

4. Розроблено авторську модель соціокультурних чинників розвитку публічного управління як оригінальну матрицю соціокультурної реальності, основою якої є стала система базових суспільних цінностей.

5. Визначено основні соціокультурні чинники впливу на розвиток публічного управління: історичний чинник як основа розвитку будь-яких соціальних процесів; ментальність, колективна пам'ять та національно-культурна ідентичність як складові глибинної психологічної бази, що у своїй єдності формують світогляд як визначальний соціокультурний чинник розвитку, оскільки його основою є система ціннісних координат. Саме світогляд проявляється на рівні соціальної взаємодії у суспільстві, де група таких важливих соціокультурних чинників, як: громадянська культура, економічна активність та соціальний капітал, впливають безпосередньо на формування та якість публічного управління.

6. Накреслено плани подальших досліджень у цьому напрямку, а саме необхідності детального аналізу таких вагомих соціокультурних чинників, як громадянська культура, економічна діяльність та соціальний капітал у їхній безпосередній взаємодії із публічним управлінням.

Список використаної літератури

1. Петровський П. М. Методологія наукового дослідження в галузі державного управління : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2015. С. 180.

2. Вебер М. Избранное: Протестантская этика и дух капитализма. Москва : Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2006. С. 25—43.

3. Крозье М. Современное государство – скромное государство. Другая стратегия изменения // Свободная мысль. 1993. № II. С. 35—43.

4. Франко І. На склоні віку [Розмова вночі перед новим роком 1901] // Зібрання творів : у 50 т. Т. 45. Київ : Наукова думка, 1986. С. 292.

5. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество / общ. ред., сост. и предисл., А. Ю. Соколова. Москва : Политиздат, 1992. С. 144.

6. Бурдые П. Социальное пространство: поля и практики. Санкт-Петербург : Алетея, 2005. С. 217.

7. Там же. С. 461.

8. Hofstede G., Hofstede G. J., Minkov M. Cultures and Organizations. Software of the mind. Intercultural Cooperations and Its Importance for Survival. [S. p.] : McGraw-Hill eBooks, 2010. P. 5.

9. Аронсон Э., Уилсон Т., Эйкерт Р. Социальная психология: Психологические законы поведения человека в социуме. Санкт-Петербург : Прайм-Еврознак, 2002. С. 71, 72.

10. Хальбвакс М. Социальные рамки памяти / пер. с франц. и вступ. ст. С. Н. Зенкина. Москва : Новое издательство, 2007. С. 340.

Статтю подано: 25.11.2019

Статтю схвалено: 02.12.2019

Huk Oksana Ivanivna

Associate Professor, PhD in Philosophy, Doctoral student of the Department of Public Administration of the Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine.

ORCID: 0000-0002-3351-6324
e-mail: oskalych.hook@gmail.com

PRIORITY INFLUENCE OF SOCIO-CULTURAL FACTORS ON DEVELOPMENT OF PUBLIC GOVERNANCE

Problem setting. Public administration in Ukraine is an integral part of social system, but it needs to be modernized efficiently. This implies the need for a deep understanding of the current situation and a thorough analysis of the main factors of this development, especially socio-cultural ones.

Recent research and publications analysis. Laws, principles and factors of choice, which are characteristic of administrative processes, particularly public administration, have been researched in numerous works of modern Ukrainian scientists, such as V. Atamanchuk, E. Afonin, V. Bakumenko, V. Knyazev, Y. Kovbasyuk, A. Kolodiy, A. Lipentsev, P. Petrovsky, Yu. Surmin.

The question of the importance, or even the priority of the influence of socio-cultural factors on all processes of development of social life, has been raised by such famous thinkers as M. Weber, P. Sorokin, M. Crozier, P. Bourdieu, M. Halbvachs, and G. Hofstede.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. Public administration is a new area in the humanitarian cycle of Ukrainian science. It is multidisciplinary in nature, and it is new because of the dramatic changes that are taking place in post-totalitarian society. Most of the scientific and theoretical studies during all years of independence were conducted within the framework of the scientific field, which inherited all theoretical and methodological installations of Soviet science. Its main task was to assert and strengthen the stability of the management system on the basis of Marx's theory of ideas, according to which the socio-economic factors of society were considered crucial. Therefore, the purpose of this scientific article is to substantiate the priority role of socio-cultural factors in the process of development of public administration in Ukraine.

Paper main body. The article focuses on the idea that socio-cultural factors underlying social development perform the integral function in society. The author uses the concepts of "social space" and "social dynamics" by P. Sorokin, "social

field” by P. Bourdieu and the ideas of Max Weber and Michel Crozier about a crucial role of raising the level of culture in society and the development of individual personality.

The market economy is based on the activity of a man, an active creator of culture, and requires the development of such important qualities as initiative and responsibility. The processes of democratic development involve consideration of the problem of political activity, the formation of relevant political institutions, the legal system and an integrated system of public administration. Both economic and political processes are socio-cultural by their nature. They function effectively through a system of social interconnections or social capital, according to Pierre Bourdieu. The main driving force of both economic and political development is a human resource. The level of education and cultural development in general is a determining factor in all processes of social dynamics, including the economic and political subsystems.

The author offers his own classification of the main socio-cultural factors influencing the development of public administration on the basis of all aforementioned ideas. In her opinion, the historical factor is at the heart of any process of society. Understanding the complex social system at the present stage of existence of the Ukrainian state and the system of public administration, in particular, is impossible without a deep historical excursion and analysis of the processes of formation of public consciousness.

The following three factors in the classification are grouped into a subgroup called “social and psychological base of public administration”. The three main components of this socio-psychological base are: 1) mentality, 2) collective memory, 3) national and cultural identity. The author defines mentality as a special way of thinking inherent in a particular community and as a system of values, according to which people live, collective memory as an active past that shapes national identity on the basis of social traditions, values and ideals of the social group with which people identify themselves. This leads to the conclusion that cultural and national identity, formed in a certain socio-cultural environment, is based on a conscious choice and depends on the rational awareness of the individual, ethnic group, nation of shared historical, political, and civic values.

This group of factors directly influences the formation of the worldview of the society, which is a defining socio-cultural factor at a higher, visible level. Its core is a certain value coordinate system through which the civic culture of society is laid, the specificity of economic activity is manifested and social capital is formed. They directly influence the system of public administration in the complex of social interaction defining its quality. This means that they are the main socio-cultural factors for its development at the functional level.

Conclusions of the research and prospects for further studies. The main conclusion of this scientific article is that socio-cultural factors play a leading role in the overall impact on the development of society and the public administration in particular. Cultural qualities formed in the course of historical development are manifested in all achievements of human civilization, which all form a socio-cultural space, characterized by its own original mentality, collective memory and

national-cultural identity. The next factor is our own public outlook with a unique value system formed on this basis. It manifests itself at the level of social interaction in society and directly influences the formation and quality of public administration through the action of socio-cultural factors such as civic culture, economic activity and social capital.

Key words: public administration; development; socio-cultural factors; mentality; collective memory; national-cultural identity; outlook, civic culture; economic activity; social capital.

References

1. Petrovskiy, P. M. (2015). *Metodologiya naukovoogo doslidzhennya v galuzi derzhavnogo upravlinnya*. Lviv: LRIDU NADU. pp. 180 [in Ukrainian].
2. Veber, M. (2006). *Izbrannoe: Protestantskaia etika i dukh kapitalizma*. Moskva: Rossyiskaia polytycheskaia entsyklopediia (ROSSPEN). pp. 25-43 [in Russian].
3. Krozie, M. (1993). *Sovremennoe gosudarstvo – skromnoe gosudarstvo. Drugaia strategiia izmeneniia. Svobodnaya mysl*, № II, pp. 35-43 [in Russian].
4. Franko, I. (1986). *Na sklioni viku [Rozmova vnochi pered novym rokom 1901]. Zibrannya tvoriv*. (Vol. 45, pp. 292). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
5. Sorokin, P. A., Sohomonov, A. Yu. (Eds.) (1992). *Chelovek. Cyvilizatsiia*. Moskva: Politizdat. pp. 144 [in Russian].
6. Burdie, P. (2005). *Sotsyalnoe prostranstvo: polia i praktiki*. Sankt-Peterburg: Aleteiia. pp. 217 [in Russian].
7. Ibid. p. 461.
8. Hofstede, G., Hofstede, G. J., Minkov, M. (2010). *Cultures and Organizations. Software of the mind. Intercultural Cooperations and Its Importance for Survival*. [S. p.]: McGraw-Hill eBooks. pp. 5 [in Russian].
9. Aronson, E., Uilson, T., Eikert, R. (2002). *Sotsyalnaia psikhologiiia: Psikhoolohicheskie zakony povedeniia cheloveka v sotsyume*. Sankt-Peterburg: Prajm-Evroznak. pp. 71, 72 [in Russian].
10. Khalbvaks, M., Zenkina, S. N. (2007). *Sotsyalnye ramki pamiaty*. Moskva: Novoe izdatelstvo. pp. 340 [in Russian].

Paper submitted: 25.11.2019

Paper accepted: 02.12.2019

Цитування: Гук О. І. Пріоритетний вплив соціокультурних чинників на розвиток публічного управління // Демократичне врядування : наук. вісн. Вип. 2(24) / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019. URL : www.dv.lvivacademy.com. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.24.2019.198729>).

Citation: Huk, O. I. (2019). Priority influence of socio-cultural factors on development of public governance. *Democratic governance*, Issue 2(24). URL : www.dv.lvivacademy.com. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.24.2019.198729>).